

Ministerie van Financiën
T.a.v. de heer E. Heinen MSc
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Postbus 242
2130 AE Hoofddorp
Mercuriusplein 3
2132 HA Hoofddorp
T 088 4960 301
nba@nba.nl
www.nba.nl

Datum	Onderwerp	Referentie	Bijlage(n)
30 juli 2026	Consultatiereactie regeling kwaliteitsindicatoren accountancysector	26/DB/05842	

Doorkiesnummer
T 088-4960254

Geachte heer Heinen,

Met belangstelling heeft de NBA kennisgenomen van de door u ter consultatie voorgelegde Regeling kwaliteitsindicatoren accountancysector.

De NBA onderschrijft het belang van kwaliteitsindicatoren die bijdragen aan transparantie, kwaliteitsbevordering en het maatschappelijk vertrouwen in de accountancysector. Wij waarderen dan ook dat in de afgelopen periode veel werk is verricht aan de totstandkoming van deze regeling. Ook kijken wij positief terug op het constructieve overleg dat hierover heeft plaatsgevonden met uw ministerie.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

In dat kader heeft de NBA eind maart 2026 inhoudelijke input verstrekt ten behoeve van de verdere uitwerking van de regeling. Deze input had onder meer betrekking op de nadere invulling van de audit quality indicators Cultuur en Opdrachtgeverstevredenheid, alsmede op enkele aanvullende artikelen die naar het oordeel van de NBA bijdragen aan een zorgvuldige en uitvoerbare regeling.

Tegen deze achtergrond hebben wij vernomen dat een belangrijk deel van de door de NBA verstrekte input nog niet beoordeeld kon worden voor de start van de consultatie periode en niet is verwerkt in de thans voorliggende consultatieversie. Dit betreft in het bijzonder de door de NBA vastgestelde AQI's Cultuur en Opdrachtgeverstevredenheid, evenals de voorgestelde aanvullende artikelen. De betreffende stukken zijn als bijlagen bij deze reactie gevoegd. Voor de AQI Opdrachtgeverstevredenheid stelt de NBA voor kantoren meer ruimte te bieden bij de wijze van uitvraag, aangezien veel kantoren reeds bestaande klantonderzoeken uitvoeren. Dit bevordert de uitvoerbaarheid.

De NBA verzoekt u om de eerder door haar gedeelde input alsnog bij de verdere beoordeling en besluitvorming te betrekken en de regeling op deze punten aan te passen. Daarbij vragen wij in het bijzonder aandacht voor de door de NBA vastgestelde AQI's Cultuur en Opdrachtgeverstevredenheid en voor de toegevoegde artikelen, aangezien deze naar ons oordeel van belang zijn voor de inhoudelijke consistentie, praktische toepasbaarheid en effectiviteit van de regeling.

Aanvullend vragen wij nog uw aandacht voor de AQI Opleidingsuren ESG-onderwerpen.

AQI Opleidingsuren ESG-onderwerpen

In november 2023 hebben de Kwartiermakers toekomst accountancysector een voorstel gedaan voor de kwaliteitsindicatoren accountancysector.

Gezien de toen verwachte verplichting voor de assurance van duurzaamheidsverslaggeving door de EU-richtlijn duurzaamheidsrapportering (Corporate Sustainability Reporting Directive) voor alle grote ondernemingen is ervoor gekozen om ook een AQI op te stellen over de opleidingsuren over ESG¹-onderwerpen.

Sindsdien is echter de CSRD aangepast door de Omnibus I – wetgeving en is het aantal ondernemingen dat assurance van duurzaamheidsverslaggeving vragen sterk afgenomen. Dat leidt ertoe dat veel minder accountants daadwerkelijk aan de slag zullen gaan met duurzaamheidsverslaggeving. Tegelijkertijd hebben accountantskantoren in voorbereiding op CSRD een grote groep accountants al in 2024 en 2025 (voor Omnibus) met spoed opgeleid op het gebied van duurzaamheid.

Mogelijke alternatieve kwaliteitsindicatoren om aan te duiden in hoeverre het accountantsberoep bekwaam is ten aanzien van duurzaamheid, kunnen de volgende zijn:

- Aantal accountants met een certificeringsbevoegdheid voor CSRD-assurance.
- Aantal accountants binnen de organisatie die assurance-opdrachten inzake duurzaamheidsverslaggeving uitvoeren.
- Aantal opdracht(uren) voor assurance-opdrachten inzake duurzaamheidsverslaggeving ten opzichte van de totale opdrachtportefeuille.
- In het geval de Minister duidelijk wil maken in hoeverre de accountants zich bewaken op innovatieve en nieuwe vakgebieden kan het aantal opleidingsuren worden uitgebreid met opleidingsuren ten aanzien van AI, digitalisering of andere elementen.

Mochten er naar aanleiding van deze consultatiereactie nog vragen zijn, dan beantwoorden wij die graag. U kunt hiervoor contact opnemen met Carl Roest (c.roest@nba.nl)

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van de NBA,
Ondertekend door:

Ondertekend door:

B.M. de Jong-Muhren RA MSc
Voorzitter

N. Buerman RA
Bestuurslid

¹ ESG is een term die niet standaard gebruikt wordt in wet- en regelgeving in Nederland en de EU. Gebruikelijker is de term duurzaamheid, die we daarom ook in deze tekst toepassen.

Bijlage 1: Regeling kwaliteitsindicatoren accountancysector

Artikel 3. Kwaliteitsindicator betrokkenheid externe accountant

1. De kwaliteitsindicator over betrokkenheid van de externe accountant geeft inzicht in de relatieve omvang van de betrokkenheid bij de uitvoering van de controle van alle externe accountants gezamenlijk en van elke externe accountant afzonderlijk, overeenkomstig onderdeel 2a of 2b van de bijlage.
2. De toelichting, bedoeld in artikel 2, derde lid, gaat in op afwijking van de interne norm, indien van toepassing, voor de omvang van de betrokkenheid of op de reden van de verschillen tussen de kwartielen.

NBA-opmerking: Organisaties uit andere lidstaten hebben soms maar 1 opdracht waarover gerapporteerd moet worden. De naam is gepseudonimiseerd, maar is op deze manier makkelijk te achterhalen. Vraag is of dit is toegestaan als je kijkt naar AVG ed. Gezien aantal is dit gemakkelijk te herleiden, wordt dan voldaan aan wet- en regelgeving?

Artikel 5. Kwaliteitsindicator actuele onderwerpen

1. De kwaliteitsindicator over actuele onderwerpen geeft inzicht in de relatieve omvang van de wettelijke controles met in de controleverklaring tot uitdrukking gebrachte vermoedelijke of geïdentificeerde materiële fraude of gerede twijfel aan de continuïteit van de controlecliënt, overeenkomstig onderdeel 4 van de bijlage.
2. De toelichting, bedoeld in artikel 2, derde lid, gaat in op de aard van de bevindingen en op de genomen herstelmaatregelen.

NBA-opmerking: Artikel 5. Kwaliteitsindicator actuele onderwerpen: **fraude en continuïteit**

1. De kwaliteitsindicator over actuele onderwerpen geeft inzicht in de relatieve omvang van de wettelijke controles met in de controleverklaring tot uitdrukking gebrachte vermoedelijke of geïdentificeerde **materiële** fraude of gerede twijfel aan de continuïteit van de controlecliënt, overeenkomstig onderdeel 4 van de bijlage.
2. De toelichting, bedoeld in artikel 2, derde lid, gaat in op de aard van de bevindingen en op de genomen herstelmaatregelen.

Artikel 6. Kwaliteitsindicator kwaliteitsverhogende maatregelen

1. De kwaliteitsindicator over kwaliteitsverhogende maatregelen geeft inzicht in de relatieve omvang van alle kwaliteitsverhogende maatregelen gezamenlijk en van elk van de volgende specifieke maatregelen afzonderlijk:
 - a. opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordelingen;
 - b. onafhankelijke jaarrekeningreviews;
 - c. consultaties van een fraudespecialist;
 - d. consultaties van een specialist continuïteit;
 - e. consultaties van een controlespecialisten;
 - f. consultaties van een waarderingsspecialist;
 - g. inzet van een IT-specialist;
 - h. inzet van een fiscale specialist;
 - i. inzet van een forensische specialist;
 - j. inzet van een waarderingsspecialist,op een wijze bedoeld in onderdeel 5 van de bijlage.
2. De toelichting, bedoeld in artikel 2, derde lid, beschrijft de afzonderlijke maatregelen in het licht van de doelstelling, de beschikbaarheid, de variatie in en de verklarende factoren van de percentages.

NBA-opmerking: c – f Niet conform KM-rapport. In KM-rapport staat:

- Consultaties over fraude
- Consultatie over continuïteit
- Consultaties over controle

- Consultaties over verslaggeving

Door huidige formulering is onduidelijk wie en wanneer iemand bijvoorbeeld een specialist continuïteit is. Daarom voorstel/verzoek om KM-rapport aan te houden.

Artikel 11. Kwaliteitsindicator budgetoverschrijding

1. De kwaliteitsindicator over budgetoverschrijding geeft inzicht in het relatieve aantal wettelijke controles met een niet vergoede overschrijding van de controlebegroting, die is overeengekomen met de controlecliënt, overeenkomstig onderdeel 10 van de bijlage.
2. De toelichting, bedoeld in artikel 2, derde lid, gaat in op de aantallen en de genomen maatregelen.

NBA-opmerking: Artikel 11. Kwaliteitsindicator budgetoverschrijding

1. De kwaliteitsindicator over budgetoverschrijding geeft inzicht in het relatieve aantal wettelijke controles met een **niet vergoede budgetoverschrijding** van de controlebegroting, die is overeengekomen met de controlecliënt, overeenkomstig onderdeel 10 van de bijlage.
2. De toelichting, bedoeld in artikel 2, derde lid, gaat in op de aantallen en de genomen maatregelen.

In tegenstelling tot KM-rapport wordt hier om een toelichting gevraagd. Waarom wordt van KM-rapport afgeweken?

Door het op deze manier op te nemen is het geen optie meer. Verzoek om dit aan te passen. KM rapport luidt hier: "De accountantsorganisatie kan aangeven of er aanpassingen in het beleid zijn gemaakt naar aanleiding van de uitkomst van deze AQI over het afgelopen jaar. " Verzoek is KM-rapport hier aan te houden.

Artikel 12. Kwaliteitsindicator opleidingsuren ESG-onderwerpen

1. De kwaliteitsindicator over opleidingsuren ESG-onderwerpen geeft inzicht in het relatieve aantal uren dat alle medewerkers gezamenlijk en de groepen van externe accountants, overige accountants en overige medewerkers aan opleiding over impact van de controlecliënt op milieu, mensen en bestuur, overeenkomstig onderdeel 11 van de bijlage.
2. De toelichting, bedoeld in artikel 2, derde lid, gaat in op de inhoud van de opleidingsuren en op het beleid ten aanzien van opleiding in eigen tijd.

NBA-opmerking: Geldt artikel 12, lid 2 alleen over opleiding voor duurzaamheids--onderwerpen of over alle opleidingsuren? Als het antwoord op de vraag ja is, dan is een verwijzing naar lid 1 passend om onduidelijkheid te voorkomen.

Het aantal opleidingsuren duurzaamheid zou relevant zijn geweest in aanloop naar de invoering van CSRD, door de grote CSRD-opleidingsgolf in 2023-2025 bij accountantskantoren waar inderdaad een groot aantal opleidingsuren duurzaamheid zijn besteed. Door het invoeren van Omnibus vervalt echter een groot deel van de noodzaak tot opleiding omdat de meeste accountants geen CSRD assurance meer gaan verstrekken. Wat betekent dit voor de nut en noodzaak van deze kwaliteitsindicator?

Wat betekent het als een organisatie een relatief laag percentage aan opleidingsuren duurzaamheid rapporteert, zoals de verwachting is na Omnibus? Betekent dat dat de accountants goed opgeleid zijn en dus geen opleiding meer nodig hebben of dat er juist te weinig wordt opgeleid? De interpretatie van de uitkomst van deze kwaliteitsindicator duurzaamheid is onduidelijk. Hoe interpreteert de Minister de uitkomst van deze kwaliteitsindicator?

Gezien de kleine populatie aan accountants en overige medewerkers die nog met duurzaamheidsassurance te maken gaan krijgen, is de vraag of de opleidingsuren niet gekoppeld moeten worden voor alleen die accountants en medewerkers die ook daadwerkelijk betrokken zijn bij dit soort opdrachten.

De kwaliteitsindicatoren zijn bedoeld voor inzicht in factoren die bijdragen aan de kwaliteit van wettelijke controles. Het assurance-onderzoek van duurzaamheidsrapportering is geen wettelijke controle. De meeste opleidingsuren voor duurzaamheid zijn gericht op het verrichten van assurance bij duurzaamheidsinformatie. Het is denkbaar dat meer kennis

van duurzaamheidsontwikkelingen de kwaliteit van de wettelijke controles wel degelijk vergroot doordat meer inzicht ontstaat in de actuele financiële effecten van duurzaamheidsontwikkelingen en de verwachten financiële effecten van duurzaamheidsontwikkelingen en zo deze financiële effecten ook beter verankerd worden in de jaarrekening. Het is wenselijk als de relatie tussen de opleidingsuren duurzaamheid en de kwaliteit van de wettelijke controles helder is toegelicht in de regeling.

Artikel 13. Kwaliteitsindicator opdrachtgeverstevredenheid

1. De kwaliteitsindicator over opdrachtgeverstevredenheid geeft inzicht in de mate van tevredenheid van het hoger management en vertegenwoordigers van aandeelhouders, auditcommissies, raden van commissarissen of vergelijkbare organen van de controlecliënt over de kwaliteit van de uitvoering van de controle, overeenkomstig onderdeel 12a van de bijlage.
2. Het bestuur van de beroepsorganisatie stelt een gestandaardiseerde lijst op met stellingen, overeenkomstig onderdeel 12b van de bijlage.
3. De toelichting, bedoeld in artikel 2, derde lid, gaat in op de conclusies uit de mate van opdrachtgeverstevredenheid en op de genomen maatregelen.

NBA-opmerking: Artikel 13 Kwaliteitsindicator opdrachtgeverstevredenheid

1. De kwaliteitsindicator inzake opdrachtgeverstevredenheid geeft inzicht in de mate van tevredenheid van het hoger management en vertegenwoordigers van aandeelhouders, auditcommissies raden van commissarissen of vergelijkbare organen van de controlecliënt over de kwaliteit van de uitvoering van de controle, op een wijze bedoeld in onderdeel 12a van de bijlage.
2. De Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants stelt een gestandaardiseerde lijst op met stellingen, op een wijze bedoeld in onderdeel 12b van de bijlage.
3. De toelichting gaat in op de conclusies uit de mate van opdrachtgeverstevredenheid en op de genomen maatregelen.
4. Indien de AO afwijkt van de voorbeeldvragen/-stellingen, dan dient te worden toegelicht welke vragen over het thema wel gesteld zijn.

De NBA stelt voor lid 4 toe te voegen aan artikel 13. Dit is ingegeven door de methodiek vanuit de FRC. Daar geeft de toezichthouder de kantoren iets meer vrijheid omdat er vaak al surveys naar klanten lopen. Voorstel is om deze ruimte te bieden gezien de uitvoerbaarheid

NBA-opmerking toevoegen van artikelen over rapportage en Data

Artikel 13 rapportage

1. De OOB accountantsorganisatie deelt de uitkomsten van de AQI's jaarlijks binnen vier maanden na het einde van het financiële boekjaar met de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants. De uitkomst van de AQI op cultuur mag minimaal eenmaal per twee jaar gedeeld worden.
2. In ieder geval eenmaal per kalenderjaar publiceert de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants de uitkomsten van AQI's van alle in Nederland vergunde OOB accountantsorganisaties.

De openbaarmaking van het transparantieverlag is naar onze mening een impliciete verwachting, maar ligt nergens vast. Verzoek om dit op te nemen, dit is essentieel voor duidelijkheid en uitvoerbaarheid voor alle partijen incl. de NBA en de AFM. In de Wab is hier niets over opgenomen. Het is de [wijzigingswet accountancysector](#). In de wettekst ontbreekt echter de frequentie van rapportage door de NBA: "Het bestuur van de beroepsorganisatie maakt de gerapporteerde informatie openbaar."

Artikel 14 Data

1. De rapporterende accountantskantoren dienen alle redelijke inspanningen te leveren om de audit quality indicators (AQI's) zo nauwkeurig en betrouwbaar mogelijk vast te stellen. Hierbij is het essentieel dat de metingen zorgvuldig worden uitgevoerd en dat transparantie en consistentie in de gegevensverzameling worden nageleefd.

2. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is verantwoordelijk voor het toezicht op de accountantsorganisaties en dient te toetsen of de OOB accountantsorganisaties zowel hun rapportageverplichtingen zijn nagekomen als alle redelijke inspanningen hebben geleverd om de audit quality indicators (AQI's) zo nauwkeurig en betrouwbaar mogelijk vast te stellen.

Er ligt nergens vast wanneer er *tijdig* gerapporteerd is door een AO.

Artikel 57 en 57a van de wijzigingswet zegt niets over de bevoegdheid van de AFM om op te treden.

Maar verwijst vervolgens naar artikel 45 – en daarin staat louter dat de kantoren *moeten* rapporteren. Niets over inspanningsverplichting, tijdigheid, volledig, oid. Verzoek om dit op te nemen, dit is essentieel voor duidelijkheid en uitvoerbaarheid voor alle partijen incl. de NBA en de AFM.

Toelichting

Artikel 2

In het tweede lid is beschreven dat de kwaliteitsindicatoren zijn beperkt tot *wettelijke controles, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel p*, van de Wet toezicht accountantsorganisaties. Het derde lid geeft weer dat het per kwaliteitsindicator buiten die informatie een korte, dus beknopte toelichting is toegestaan, ter verduidelijking van de weergegeven informatie. Deze toelichting is niet toegestaan voor de kwaliteitsindicatoren over cultuur. Op grond van het vierde lid is het de bedoeling dat de kwaliteitsindicatoren jaarlijks recente informatie weergeeft over het vorige boekjaar, dat wil zeggen het boekjaar dat voorafging aan het boekjaar waarin de accountantsorganisatie of het auditkantoor rapporteert. Op dit uitgangspunt geldt één uitzondering. Deze geldt voor de kwaliteitsindicator cultuur. Voor deze indicator hoeft de accountantsorganisatie slechts eenmaal per twee jaren een interne uitvraag te doen.

NBA-opmerking: Hoort deze zinsnede hier wel te staan? Dit omdat bij wet verplichte controles iets anders is dan wettelijke controles. Lid 2 gaat alleen over die laatste. Verzoek is om de zinsnede te verwijderen.

NBA-opmerking: Artikel 3

De kwaliteitsindicator betrokkenheid externe accountant geeft inzicht in de mate waarin om te beginnen de externe accountants gezamenlijk uren hebben besteed die nodig waren om de kwaliteit van uitvoering van de wettelijke controle te borgen. Hetzelfde geldt voor elke externe accountant afzonderlijk. De omvang van de urenbesteding is daarbij een indicatie van de mate van betrokkenheid. *Het gaat allereerst om eigen uren die nodig waren om de kwaliteit van de uitvoering van de wettelijke te borgen, te toetsen of bij te sturen.** Het gaat verder ook om eigen controle- of andere vergelijkbare uren. Voor de berekening van de relatieve besteding van de uren geldt het zogeheten core audit team als referentie, inclusief de controle-uren van de externe accountant zelf. Leden van dat team zijn de leden die reguliere uren of controle-uren tijdschrijven op de betreffende controlecliënt

Toevoeging: Facultatief is aan AQI 1 (betrokkenheid externe accountant) toegevoegd het percentage het aantal uren van alle partners/directors op de wettelijke controle gedeeld door het totaal aantal uren op de wettelijke controle.

*Dit is niet duidelijk, het gaat om geschreven uren. Verzoek is om "geschreven" op te nemen, dit bevordert de duidelijkheid.

Artikel 4

De kwaliteitsindicator tekortkomingen in controles en jaarrekeningen geeft inzicht in de kwaliteit van de uitvoering van de wettelijke controle of van de jaarrekening. Een indicatie van een gebrek in die kwaliteit van de controle kan een geconstateerde onvoldoende zijn zoals blijkend uit een intern kwaliteitsonderzoek binnen de betreffende accountantsorganisatie of het auditkantoor. Of uit een kwaliteitsonderzoek van een externe toetsende instantie *(bijvoorbeeld door de Nederlandse Beroepsorganisatie van*

Accountants of de Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten SRA) of van de wettelijk toezichthouder. Een andere indicatie kan de constatering zijn van een materiële afwijking in een gecontroleerde jaarrekening die van ernstige aard is, zoals bedoeld in artikel 2:362, zesde lid, BW. Nog een andere indicatie kan een eerder afgegeven controleverklaring zijn, die een of meerdere onjuistheden bevat en daarom niet langer als basis kan dienen voor beslissingen van investeerders, financiers of andere gebruikers van die verklaring.

NBA-opmerking: Dit is niet mogelijk. De NBA en de SRA houden geen toezicht of voeren kwaliteitsbeoordelingen uit op de wettelijke controle.

NBA-opmerking: Artikel 5

De kwaliteitsindicator actuele onderwerpen **fraude en continuïteit** geeft inzicht in de mate waarin de externe accountant materiële fraudes tijdig ontdekt voordat de controleverklaring gereed is voor afgifte. Daarmee ziet deze kwaliteitsindicator om te beginnen op het actuele onderwerp fraude. Een indicatie van het nemen van verantwoordelijk door de externe accountant om fraudes te voorkomen is het relatief aantal wettelijke controles waarbij een **materiële** fraude wordt vermoed of is geïdentificeerd. Een andere indicatie is het relatief aantal wettelijke controles waarbij gereede twijfel is ontstaan over de continuïteit van de controlecliënt voor de jaren na het jaar volgend op het gecontroleerde boekjaar; de eerste jaren vanaf de het einde van de periode van de continuïteitsveronderstelling in het jaarrekeningrecht. Deze kwaliteitsindicator ziet daarnaast op het actuele onderwerp continuïteit. Het gaat hier om twijfel die zo gereed is dat de externe accountant die twijfel tot uitdrukking brengt in een toevoeging aan het goedkeurende oordeel in de controleverklaring, in een controleverklaring met een beperking of in een afkeurende controleverklaring. Het gaat hier niet om continuïteit als een zogeheten key audit matters opgenomen onderwerp in de controleverklaring.

Artikel 6

De kwaliteitsindicator kwaliteitsverhogende maatregelen geeft inzicht in maatregelen ter verhoging van de kwaliteit van uitvoering van de wettelijke controle. Indicatoren zijn allereerst het relatieve aantal interne, onafhankelijke opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordelingen van de uitvoering van de controle. Het kunnen voorts interne, onafhankelijke kwaliteitsbeoordelingen betreffen van de gecontroleerde jaarrekening, tijdig vóór afgifte van de controleverklaring. Dat zijn verder het relatieve aantal interne **raadplegingen** van specialisten, die niet regulier tijdschrijven op controles, gegeven hun specifieke kennis of ervaring, met uitzondering van zogeheten sectorspecialisten. Ook het relatieve aantal inzet van specialisten bij de uitvoering van de controlewerkzaamheden kan een indicatie zijn.

NBA-opmerking: In KM-rapport wordt 'inzet' genoemd. Verzoek is om raadplegingen te vervangen door inzet. Dit vergroot de duidelijkheid.

NBA-opmerking: Artikel 7

De kwaliteitsindicator kwaliteitsbeheerssysteem geeft inzicht in opzet, bestaan en werking van het stelsel van kwaliteitsbeheersing van de accountantsorganisatie bedoeld in artikel 18 van de Wta of van het auditkantoor. Een indicatie van de doeltreffendheid van dat interne kwaliteitsbeheerssysteem is het aantal **bevindingen of tekortkomingen dat voortkomt uit interne monitoring of onderzoeken*** (naar of beoordelingen van dat systeem met bevindingen over of tekortkomingen in opzet, bestaan en werking). Als bevinding of tekortkoming gelden de relevante begrippen uit de zogeheten International Standard of Quality Management 1 (ISQM1) van de International Auditing en Assurance Standards Board of in Nederland de Standaarden voor Kwaliteitsmanagement 1 (SKM1) van de NBA. De bevindingen of tekortkomingen zijn die zijn geconstateerd of gebleken uit interne kwaliteitstoetsing of meldingen dan wel uit externe toetsing van of wettelijk toezicht** op opzet, bestaan en werking van het interne kwaliteitsbeheerssysteem.

*Onduidelijk welke onderzoeken hier onder vallen. Voor de uitvoerbaarheid verzoeken wij dit te verduidelijken welke onderzoeken hieronder vallen.

****Zie eerdere opmerking over externe toetsing, NBA en SRA toetsen niet het wettelijk deel. Verder komt externe toetsing niet terug in KM-rapport, ook niet op blz 34. Hier wordt gesproken over externe monitoring en dit is iets anders dan externe toetsing.**

Artikel 8

De kwaliteitsindicator cultuur geeft inzicht in hoe de medewerkers de mate van kwaliteitsgerichtheid ervaren van de organisatiecultuur. Die ervaring blijkt uit enquêtes uitgezet onder alle medewerkers, onder de volgende drie groepen: externe accountants, overige openbare accountants en overige medewerkers. De NBA ontwikkelt de vragenlijst bestaande uit vragen voor die enquête, met inachtneming van het advies van de kwartiermakers. De NBA stelt deze enquête beschikbaar aan accountantsorganisaties en auditkantoren, die deze tenminste tweejaarlijks intern uitzetten, of zo veel vaker als zij dat willen. De scores uit die enquête bepalen de uitkomst die wordt weergegeven in deze kwaliteitsindicator.

NBA-opmerking: De kwaliteitsindicator cultuur geeft inzicht in hoe de medewerkers de mate van kwaliteitsgerichtheid ervaren van de organisatiecultuur *. Die ervaring blijkt uit enquêtes uitgezet onder alle medewerkers, en onder de volgende drie groepen: externe accountants, overige openbare accountants en overige medewerkers. De NBA ontwikkelt de vragenlijst bestaande uit vragen voor die enquête, met inachtneming van het advies van de kwartiermakers. De NBA **draagt zorg voor de totstandkoming van de** enquête **en wordt** beschikbaar **gesteld** aan accountantsorganisaties ~~en auditkantoren~~, die deze tenminste **elke twee jaar **** intern uitzetten, of zo veel vaker als zij dat willen. De scores uit die enquête bepalen de uitkomst die wordt weergegeven in deze kwaliteitsindicator.

* In KM-rapport staat een andere uitleg: Er is gebleken dat als de medewerkers van een organisatie zich meer verbonden voelen met de cultuur van de organisatie dat er ook sprake is van meer toewijding tot het leveren van een betere prestatie. Het gaat hier dan ook specifiek over of er een cultuur is waar medewerkers zich aan verbonden voelen.

** Wij constateren een verschil tussen het KM-rapport en o.a. de regeling over het vaststellingsproces.

De NBA draagt naar onze mening zorg voor de totstandkoming van de standaardvragenlijst.

In de wet nu alleen vastgelegd dat de NBA een onafhankelijke commissie inricht die na 3 jaar evalueert

NBA-opmerking: Artikel 9

De kwaliteitsindicator verloop in het controleteam geeft inzicht in wijzigingen in de samenstelling, continuïteit van of vernieuwing in het controleteam of de controleteams, die wettelijke controles uitvoeren. Als referentie geldt hier het zogeheten core audit teams*. De leden daarvan besteden regulier, dat wil zeggen doorlopend, regelmatig of hoofdzakelijk tijd aan de kern van de uitvoering van de wettelijke controle. Niet bedoeld zijn specialisten die de externe accountant inzet, projectondersteuners of medewerkers aan wie werk wordt uitbesteed.

Facultatief: Het gemiddeld aantal FTE's in dienst in het afgelopen boekjaar bij de accountantsorganisatie*, onderverdeeld naar de categorieën partner/director, (senior) manager en overige werknemers; en wat was het verlooppercentage? [Definitie volgt AFM AO vragenlijst vraag 4.1]

* Definitie ontbreekt nu. Dit is in het KM-rapport verduidelijkt: zijnde eenieder die reguliere uren op de controle schrijft. Verzoek om deze definitie op te nemen.

NBA-opmerking: Artikel 10

De kwaliteitsindicator investeringen in innovatieve technologie* ziet op de bereidheid tot investeringen in innovatie. Die investeringen dienen direct ten goede te komen van de kwaliteit van de uitvoering van de wettelijke controle (**principle based**). Indicatie van die bereidheid zijn alle uitgaven of bestedingen van de accountantsorganisatie of het auditkantoor aan nieuwe innovatieve tools. Daarbij geldt dat het mag gaan om intern

ontwikkelde of om extern aangeschaft tools. Onderhoudskosten of -uitgaven zijn geen investeringen. Het kan hier gaan om investeringen in innovatie in de eigen wettelijke controlepraktijk, in het eigen internationale netwerk of betalingen aan derden.

* Definitie ontbreekt. In KM-rapport staat het volgende: De definitie van innovatie is daarbij principle based en aan de acc. organisatie, waarbij de acc. organisatie in de toelichting moet aangeven welke investeringen zijn meegenomen. Verzoek om definitie op te nemen + principle based.

NBA-opmerking: Artikel 11

De kwaliteitsindicator budgetoverschrijding is een indicatie van financiële druk op de kwaliteit van de wettelijke controle. Onbetaald meerwerk, zeker als daar structureel sprake van is, kan ten koste gaan van kwaliteit. Niet-vergoede budgetoverschrijdingen van meer dan een kwart zijn dan een indicatie van die druk op kwaliteit. Van budgetoverschrijding is sprake bij meerwerk dat voor rekening komt van de accountantsorganisatie ~~of het auditkantoor~~. Bepalend voor de berekening is het aantal wettelijke controles met een budgetoverschrijding met meer dan 25% ten opzichte van de overeengekomen en bij de controlecliënt in rekening gebrachte vergoeding.

NBA-opmerking: Artikel 12

De kwaliteitsindicator opleidingsuren ESG-onderwerpen, die zien op impact op milieu (Environmental), mens (Social) en bestuur (Governance) (ESG) geeft inzicht ~~in de vermogen van alle controlemedewerkers gezamenlijk en van onderscheiden groepen om niet financiële informatie van de controlecliënt te kunnen controleren omdat zij daartoe zijn opgeleid~~. in de kennisontwikkeling binnen de accountantsorganisatie op het gebied van ESG.

Facultatief: Percentage tot een cijfer achter de komma uren dat alle externe accountants, accountants en overige medewerkers hebben besteed aan opleiding ten opzichte van het totaal aantal uren dat zij beschikbaar hadden

NBA-opmerking: Artikel 13

De kwaliteitsindicator opdrachtgeverstevredenheid geeft inzicht in de mate waarin de opdrachtgever tevreden is over de kwaliteit van de controlewerkzaamheden van de accountantsorganisatie of het auditkantoor. Die mate van tevredenheid is een indicatie van de mate waarin de accountantsorganisatie ~~of het auditkantoor~~ in staat is door middel van haar stelsel van kwaliteitsbeheersing en een kwaliteitsgerichte cultuur controlediensten te leveren die kwaliteit hebben en dus van toegevoegde waarde zijn voor de opdrachtgever. De tevredenheid blijkt uit antwoorden op een lijst met stellingen, die de NBA opstelt en ter beschikking stelt met inachtneming van onderdeel 12b van de bijlage.

Bijlage bij artikel 2

Kwaliteitsindicator Betrokkenheid externe accountant

toevoegen 2. Kwaliteitsindicator Betrokkenheid externe accountant

De kwaliteitsindicator wordt weergegeven door middel van kwartielen. Om de kwartielen te berekenen:

1. Bereken voor iedere wettelijke controle de betrokkenheid van de externe accountant (in %): het aantal uren besteed door de externe accountant aan het uitvoeren van de wettelijke controle, gedeeld door het totale aantal uren besteed aan het uitvoeren van de wettelijke controle.
2. Sorteert alle wettelijke controles op het percentage betrokkenheid van laag naar hoog.
3. Verdeelt de gesorteerde wettelijke controles in vier groepen van gelijke aantallen (kwartielen).
4. Bereken per kwartiel het gemiddelde percentage betrokkenheid: de som van de percentages betrokkenheid voor de wettelijke controles in het kwartiel, gedeeld door het aantal wettelijke controles in het kwartiel.

5. Vervolgens wordt van ieder kwartiel het gemiddelde cijfer gerapporteerd van laagste gemiddelde naar hoogste.

a. Alle externe accountants

	Gemiddelde betrokkenheid externe accountants
Kwartiel 1: Relatief beperkt	<u>verhouding tussen de gemiddelde betrokkenheid in uren van alle externe accountants bij de uitvoering van wettelijke controles en het totaal van alle uren besteed aan wettelijke controles, uitgedrukt in een percentage variërend van 0 tot 25</u> <u>Uitkomst van gemiddelde percentage betrokkenheid</u>
Kwartiel 2: Minder dan gemiddeld	<u>verhouding tussen de gemiddelde betrokkenheid in uren van alle externe accountants bij de uitvoering van wettelijke controles en het totaal van alle uren besteed aan wettelijke controles, uitgedrukt in een percentage variërend van 26 tot 50</u> <u>Uitkomst van gemiddelde percentage betrokkenheid</u>
Kwartiel 3: Meer dan gemiddeld	<u>verhouding tussen de gemiddelde betrokkenheid in uren van alle externe accountants bij de uitvoering van wettelijke controles en het totaal van alle uren besteed aan wettelijke controles, uitgedrukt in een percentage variërend van 51 tot 75</u> <u>Uitkomst van gemiddelde percentage betrokkenheid</u>
Kwartiel 4: Relatief veel	<u>verhouding tussen de gemiddelde betrokkenheid in uren van alle externe accountants bij de uitvoering van wettelijke controles en het totaal van alle uren besteed aan wettelijke controles, uitgedrukt in een percentage variërend van 76 tot 100</u> <u>Uitkomst van gemiddelde percentage betrokkenheid</u>

[Facultatief] Gemiddelde betrokkenheid partner/director

	<u>Gemiddelde betrokkenheid van alle partners/directors op wettelijke controleopdrachten.</u>	<u>Verhouding tussen de geschreven uren van alle partners/directors op de wettelijke controleopdracht en het totaal aantal geschreven uren op diezelfde opdracht.</u>
--	---	---

3. Kwaliteitsindicator tekortkomingen in controles en jaarrekeningen

Aantal tekortkomingen	OOB-controles	Niet-OOB controles	Totaal	% van het totale aantal wettelijke controles
-----------------------	---------------	--------------------	--------	--

Aantal afgeronde wettelijke controles waarbij tekortkomingen in de controle of jaarrekening is geconstateerd	aantal geconstateerde tekortkomingen in deze afgeronde wettelijke controles	aantal geconstateerde tekortkomingen in deze afgeronde wettelijke controles	aantal geconstateerde tekortkomingen in alle afgeronde wettelijke controles	percentage geconstateerde tekortkomingen in alle afgeronde wettelijke controles van het alle uitgevoerde wettelijke
--	---	---	---	---

Soorten tekortkomingen	OOB-controles	Niet-OOB controles	Totaal
Onvoldoende interne reviews	[aantal] van [totaal aantal van deze wettelijke controles]	[aantal] van [totaal aantal van deze wettelijke controles]	[aantal] van [totaal aantal controles]
Onvoldoende externe reviews	[aantal] van [totaal aantal van deze wettelijke controles]	[aantal] van [totaal aantal van deze wettelijke controles]	[aantal] van [totaal aantal controles]
Materiële afwijkingen in de jaarrekening	[aantal]	[aantal]	[aantal]
<u>- Waarvan ernstig</u> <u>- Het aantal jaarrekeningen met een geconstateerde materiële afwijking waarbij de jaarrekening in ernstige mate tekortschiet (artikel 2:362 lid 6 BW).</u>	[aantal]	[aantal]	[aantal]
Van onwaarde verklaarde controleverklaringen <u>met een onderscheid</u>	[aantal]	[aantal]	[aantal]

4. Kwaliteitsindicator fraude en continuïteit

	OOB-controles	niet- OOB-controles	Totaal
Percentage wettelijke controles met een vermoeden van materiële fraude	percentage wettelijke controles met een vermoeden van materiële fraude van het totaal aantal van deze wettelijke controles	percentage wettelijke controles met een vermoeden van materiële fraude van het totaal aantal van deze wettelijke controles	Totaal aantal wettelijke controles met een vermoeden van materiële fraude uitgedrukt in een percentage van het totaal aantal wettelijke controles
Percentage wettelijke controles met aangepaste controleverklaring vanwege continuïteit	percentage wettelijke controles met een aangepaste controleverklaring vanwege gerede twijfel over de	percentage wettelijke controles met een aangepaste controleverklaring vanwege gerede twijfel over de	Totaal aantal wettelijke controles met een aangepaste controleverklaring vanwege gerede twijfel over de continuïteit van de

	continuïteit van de controlecliënt van het totaal aantal van deze wettelijke controles uitgedrukt in een percentage	continuïteit van de controlecliënt van het totaal aantal van deze wettelijke controles uitgedrukt in een percentage	controlecliënt uitgedrukt in een percentage van het totaal aantal wettelijke controles
--	---	---	--

Kwaliteitsindicator Kwaliteitsverhogende maatregelen

Definities van te rapporteren sectoren ontbreekt. Verzoek om de definitie van de sectoren op te nemen.

Voor deze kwaliteitsindicator kwaliteitsbeheersingsstelsel kan worden aangesloten bij de definities van ISQM1

. Kwaliteitsindicator cultuur: Verzoek om voorgelegde AQI-cultuur op te nemen in de regeling.

a. Schematisch

Medewerkersbetrokkenheid	
Totaal	de gemiddelde ervaren betrokkenheid van alle medewerkers bij de uitvoering van de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee eens), 6 (grotendeels mee eens), en 7 (helemaal mee eens).
Externe accountants	de gemiddelde ervaren betrokkenheid van de externe accountants bij de uitvoering van de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee eens), 6 (grotendeels mee eens); en - 7 (helemaal mee eens).
Overige accountants	de gemiddelde ervaren betrokkenheid van de overige openbare accountants bij de uitvoering van de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee eens), 6 (grotendeels mee eens), en 7 (helemaal mee eens)
Overige medewerkers	de gemiddelde ervaren betrokkenheid van de overige medewerkers bij de uitvoering van de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee eens), 6 (grotendeels mee eens), en 7 (helemaal mee eens)
Toereikendheid planning	
Totaal	de gemiddelde ervaren toereikendheid van de planning van controlewerkzaamheden van alle medewerkers bij de uitvoering van

	de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee eens), 6 (grotendeels mee eens), en 7 (helemaal mee eens)
Externe accountants	de gemiddelde ervaren toereikendheid van de planning van controlewerkzaamheden van de externe accountants bij de uitvoering van de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee eens), 6 (grotendeels mee eens) en 7 (helemaal mee eens)
Overige accountants	de gemiddelde ervaren toereikendheid van de planning van controlewerkzaamheden van de overige openbare accountants bij de uitvoering van de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee eens), 6 (grotendeels mee eens); en 7 (helemaal mee eens)
Overige medewerkers	de gemiddelde ervaren toereikendheid van de planning van controlewerkzaamheden van de overige medewerkers bij de uitvoering van de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee eens), 6 (grotendeels mee eens); en 7 (helemaal mee eens)
Kwaliteitsgerichte cultuur	
Totaal	de gemiddelde ervaren ruimte om te leren, te experimenteren, professioneel-kritisch te zijn en begeleiding te krijgen van alle medewerkers bij de uitvoering van de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee eens), 6 (grotendeels mee eens); en 7 (helemaal mee eens)
Externe accountants	de gemiddelde ervaren ruimte om te leren, te experimenteren, professioneel-kritisch te zijn en begeleiding te krijgen van de externe accountants bij de uitvoering van de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee

	eens), 6 (grotendeels mee eens); en 7 (helemaal mee eens)
Overige accountants	de gemiddelde ervaren ruimte om te leren, te experimenteren, professioneel-kritisch te zijn en begeleiding te krijgen van de overige openbare accountants bij de uitvoering van de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee eens), 6 (grotendeels mee eens); en 7 (helemaal mee eens)
Overige medewerkers	de gemiddelde ervaren ruimte om te leren, te experimenteren, professioneel-kritisch te zijn en begeleiding te krijgen van de overige medewerkers bij de uitvoering van de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee eens), 6 (grotendeels mee eens); en 7 (helemaal mee eens)
Daadwerkelijke innovatie	
Totaal	de gemiddelde ervaren ruimte om te experimenteren met innovatieve technologieën en deze te gebruiken van alle medewerkers bij de uitvoering van de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee eens), 6 (grotendeels mee eens); en 7 (helemaal mee eens)
Externe accountants	de gemiddelde ervaren ruimte om te experimenteren met innovatieve technologieën en deze te gebruiken van de externe accountants bij de uitvoering van de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee eens), 6 (grotendeels mee eens); en 7 (helemaal mee eens)
Overige accountants	de gemiddelde ervaren ruimte om te experimenteren met innovatieve technologieën en deze te gebruiken van de overige openbare accountants bij de uitvoering van de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee eens), 6 (grotendeels mee eens); en 7 (helemaal mee eens)
Overige medewerkers	de gemiddelde ervaren ruimte om te experimenteren met innovatieve

	technologieën en deze te gebruiken van de overige medewerkers bij de uitvoering van de controle uitgedrukt in een getal tot een decimaal achter de komma op schaal van 1 (helemaal mee oneens), 2 (grotendeels mee oneens), 3 (enigszins mee oneens), 4 (niet meer eens/oneens), 5 (enigszins mee eens), 6 (grotendeels mee eens); en 7 (helemaal mee eens)
Response	percentage medewerkers dat de vragenlijst heeft ingevuld van het totaal aantal medewerkers aan het einde van het boekjaar

b. Lijst met stellingen over de interne cultuur

Ik voel me emotioneel verbonden met het accountantskantoor waar ik werk.

Ik voel commitment richting het accountantskantoor waar ik werk.

Het accountantskantoor waar ik werk betekent veel voor mij.

In hoeveel procent van jouw werkzaamheden stond in de praktijk druk op de planning in jouw laatste busy season (januari tot en met juni)?

Wat is jouw belangrijkste focus gedurende het busy season?

Wat is de belangrijkste focus van de audit teams waar jij deel van uitmaakt gedurende busy season?

In het afgelopen jaar heb ik voldoende on-the-job coaching gehad om een goede audit quality te kunnen leveren.

Mijn kantoor waardeert een kritische houding bij audit issues richting klanten positief, zelfs als hiermee het behoud van de klant op het spel staat.

Mijn kantoor geeft mij de ruimte om te experimenteren en te leren.

Hoe beoordeel je de mate waarin je ruimte hebt gehad (in de planning) bij de uitvoeringen van jouw opdrachten om te experimenteren met nieuwe (technologische) innovaties?

Hoe beoordeel je de mate waarin je daadwerkelijk nieuwe (technologische) innovaties hebt toegepast?

NBA-opmerking: De concept-regeling omtrent de kwaliteitsindicatoren accountancysector bevat enkele passages over de AQI Cultuur. Voorstel is om ze als volgt aan te passen:

Artikel 1 Algemene eisen

3. De kwaliteitsindicatoren mogen worden aangevuld met een korte, begrijpelijke en verklarende toelichting. De kwaliteitsindicator cultuur mag uitgebreider toegelicht worden.

4. De kwaliteitsindicatoren hebben betrekking op het boekjaar voorafgaande aan het jaar waarin de rapportage plaatsvindt, met uitzondering van kwaliteitsindicator cultuur die inzicht mag geven op basis van een tweejaarlijkse interne uitvraag.

Artikel 7 Kwaliteitsindicator cultuur

1. De kwaliteitsindicator inzake cultuur geeft inzicht in de mate van psychologische veiligheid binnen de accountantsorganisatie, zoals ervaren door alle medewerkers gezamenlijk, en nader onderscheiden naar functieniveau.

2. De Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants stelt een gestandaardiseerde lijst op met vragen die zien op dit onderdeel van de interne cultuur.

TOELICHTING

Artikel 7

De kwaliteitsindicator cultuur geeft tweejaarlijks inzicht in hoe de medewerkers in de accountantsorganisatie, de mate van psychologische veiligheid ervaren. Die ervaring blijkt uit enquêtes uitgezet onder alle medewerkers. De resultaten worden nader uitgesplitst naar functieniveau, om te onderzoeken of sprake is van een significant verschil. De NBA ontwikkelt de vragenlijst bestaande uit vragen voor die enquête, met inachtneming van het advies van de kwartiermakers. De NBA stelt deze enquête beschikbaar aan accountantsorganisaties en auditkantoren, die deze tenminste tweejaarlijks intern uitzetten, of zo veel vaker als zij dat willen. De scores uit die enquête bepalen de uitkomst die wordt weergegeven in deze kwaliteitsindicator.

Achtergrond en de te ontwikkelen vragenlijst

De Kwartiermakers Accountancysector hebben in 2021 als onderdeel van hun eindrapportage een set indicatoren gepresenteerd (de zogenaamde audit quality indicators of AQIs), die meer inzichtelijk moeten maken hoe de verschillende accountantskantoren en/of accountantsorganisaties op het onderwerp kwaliteit presteren. Onderdeel van deze set indicatoren is AQI-6, die meetbaar maakt wat de cultuur van de betreffende accountantsorganisatie is. De Kwartiermakers hebben daarbij gekozen voor een samengestelde indicator, bestaande uit medewerkersbetrokkenheid, toereikendheid van de teamplanning, cultuur van excellentie en groei, en daadwerkelijke innovatie. In navolging van de eindrapportage van de Kwartiermakers heeft het ministerie van financiën een wetenschappelijke toets¹ laten uitvoeren. De betrokken wetenschappers concludeerden ten aanzien van AQI-6, dat de AQI is samengesteld uit vier elementen waarvan de directe samenhang met audit kwaliteit ontbreekt; alleen voor het begrip 'medewerkersbetrokkenheid' is er enige wetenschappelijke onderbouwing. De SGPB-Werkgroep Beroepscultuur heeft aanvullend geconcludeerd dat een eensluidende definitie van cultuur vooralsnog niet beschikbaar is, wat het aanwijzen van een omvattend instrument bemoeilijkt. De werkgroep heeft een aantal alternatieven nader bestudeerd, waarbij ondanks aanwezige verschillen ook een gemeenschappelijke deler geïdentificeerd is, te weten psychologische veiligheid.

Psychologische veiligheid als basis

Psychologische veiligheid is geen synoniem voor cultuur, maar wel een basis voor een goed werkende cultuur (input) respectievelijk een resultante van cultuur (uitkomst). Vandaar dat dit begrip in het kader van cultuur vaak naar voren komt. Een directe correlatie tussen psychologische veiligheid en audit kwaliteit is tot op heden niet vastgesteld. Wel dat psychologische veiligheid significante invloed heeft op prestaties en cultuur. En ook dat het van significante invloed is op innovatie en verbetering.

Psychologische veiligheid wordt doorgaans gemeten met een set van zeven vragen. Deze zijn oorspronkelijk opgesteld door Amy Edmondson;² de mondiale expert op het gebied van psychologische veiligheid.

Meerdere accountantsorganisaties (alsmede ook de SRA) hebben het onderwerp in huidige vragenlijsten aan het personeel al opgenomen. Vaak via letterlijke opname of vertaling van de vragen uit de onderzoeken van Amy Edmondson, maar soms ook met een eigen interpretatie daarvan. Het verschil in de vigerende Nederlandse vertalingen, interpretaties en de te gebruiken antwoordschaal vergt nog nadere afstemming. De uitkomsten dienen immers vergelijkbaar te zijn. De NBA zal daartoe de betrokken kantoren raadplegen en een definitieve vragenlijst vaststellen.

Het gezamenlijk meten van en rapporteren over psychologische veiligheid vormt de basis voor het verder ontwikkelen van AQI 6 tot een indicator die de kwaliteitsgerichte cultuur van een accountantsorganisatie breder in kaart kan brengen.

1 Gerapporteerd op 14 maart 2024 – zie [240314 Wetenschapstoets wijzigingswet accountancysector.pdf](#)

- 1 If I make a mistake in this office, it is often held against me. (reversed)
- 2 At times, members of this office reject me for being different (reversed)
- 3 Members of this office are able to bring up problems and tough issues with me.
- 4 I find it safe to take a risk as a member of this office.
- 5 I find it difficult to ask other members of this office for help. (reversed)
- 6 No one in this office would deliberately act in a way that undermines my efforts.
- 7 By working with members of this office, I find that my skills and talents are uniquely valued and fully utilized

8. Kwaliteitsindicator verloop in het controleteam

a. Teamverloop

	Teamomvang	Teamcontinuïteit	Teamvernieuwing
Gemiddeld verloop in controleteams	Percentage wijzigingen in het aantal huidige	Percentage controleteamleden van het vorige	Percentage controleteamleden van het huidige

	controleteamleden van elk controleteam ten opzichte van van <u>het controleteam van dezelfde wettelijke controleopdracht van het voorgaand boekjaarhet vorige controleteam</u>	controleteam dat nog steeds onderdeel uitmaakt van het huidige controleteam <u>van dezelfde wettelijke controleopdracht</u>	controleteam dat dat nieuw is ten opzichte van het vorige controleteam <u>van dezelfde wettelijke controleopdracht</u>
OOB-controles	[percentage]	[percentage]	[percentage]
Niet-OOB-controles	[percentage]	[percentage]	[percentage]

b. Teamomvang

	OOB-controles	Niet-OOB-controles
Gemiddelde teamomvang	Gemiddeld aantal controleteamleden van deze wettelijke controles	Gemiddeld aantal controleteamleden van deze wettelijke controles

Rapporterende accountantsorganisaties kunnen bij deze kwaliteitsindicator (onderdeel a en b) ervoor kiezen om gegevens te aggregeren naar het niveau van de ultimate parent. Dit dient toegelicht te worden in de toelichting.

c. [Facultatief] Gemiddeld verloop organisatie

<u>Gemiddelde verloop organisatie</u> (volgt volgt AFM AO vragenlijst vraag 4.1)	<u>Het gemiddelde aantal FTE in dienst bij de accountantsorganisatie onderverdeeld naar de categorieën:</u> <u>Partner/director</u> <u>(Senior) manager</u> <u>Overige medewerkers</u>	<u>Het verlooppercentage onderverdeeld naar de categorieën:</u> <u>Partner/director</u> <u>(Senior) manager</u> <u>Overige medewerkers</u>

9. Kwaliteitsindicator investeringen in innovatie technologieën

Investeringen in nieuwe technologieën: percentage uitgaven, die zijn besteed aan nog niet in gebruik genomen technologieën, die direct bijdragen aan de verhoging van de kwaliteit van de wettelijke controles, van de totale omzet uit wettelijke controles

10. Kwaliteitsindicator budgetoverschrijding

	OOB-controles	Niet-OOB-controles	Sector
Wettelijke controles met een niet-vergoede overschrijding van de controlebegroting van > 25%	Percentage wettelijke controles met een overschrijding van meer dan een kwart van de controlebegroting <u>honorarium</u> van het totaal aantal wettelijke controles, waarbij geldt dat de overschrijding niet door de controlecliënt wordt betaald of vergoed	Percentage wettelijke controles met een overschrijding van meer dan een kwart van de controlebegroting <u>honorarium</u> -en van het totaal aantal wettelijke controles, waarbij geldt dat de overschrijding niet door de controlecliënt wordt betaald of vergoed	naam van de sector waartoe de organisatie van openbaar belang hoort

	of met deze wordt verrekend	of met deze wordt verrekend	
--	--------------------------------	--------------------------------	--

11. Kwaliteitsindicator opleidingsuren ESG-onderwerpen

Tijdsbesteding aan opleiding ESG	% van het totaal aantal beschikbare uren
Alle medewerkers	Percentage tot een cijfer achter de komma uren dat alle externe accountants, accountants en overige medewerkers hebben besteed aan opleiding over impact van de controlecliënt op milieu, mensen en bestuur (ESG) en het totaal aantal uren dat zij beschikbaar hadden
Externe accountants	Percentage tot een cijfer achter de komma uren dat alle externe accountants hebben besteed aan opleiding over impact van de controlecliënt op milieu, mensen en bestuur (ESG) en het totaal aantal uren dat zij beschikbaar hadden
Overige accountants	Percentage tot een cijfer achter de komma uren dat alle overige openbare accountants hebben besteed aan opleiding over impact van de controlecliënt op milieu, mensen en bestuur (ESG) en het totaal aantal uren dat zij beschikbaar hadden
Overige medewerkers	Percentage tot een cijfer achter de komma uren dat alle overige medewerkers hebben besteed aan opleiding over impact van de controlecliënt op milieu, mensen en bestuur (ESG) en het totaal aantal uren dat zij beschikbaar hadden

11. a. Facultatief: Opleidingsuren

Tijdsbesteding aan opleiding	% van het totaal aantal beschikbare uren
<u>Alle medewerkers</u>	<u>Percentage tot een cijfer achter de komma uren dat alle externe accountants, accountants en overige medewerkers hebben besteed aan opleiding ten opzichte van totaal aantal uren dat zij beschikbaar hadden</u>
<u>Externe accountants</u>	<u>Percentage tot een cijfer achter de komma uren dat alle externe accountants hebben besteed aan opleiding ten opzichte van het totaal aantal uren dat zij beschikbaar hadden</u>
<u>Overige accountants</u>	<u>Percentage tot een cijfer achter de komma uren dat alle overige openbare accountants hebben besteed aan opleiding ten opzichte van het totaal aantal uren dat zij beschikbaar hadden</u>
<u>Overige medewerkers</u>	<u>Percentage tot een cijfer achter de komma uren dat alle overige medewerkers hebben besteed aan opleiding ten opzichte van het totaal aantal uren dat zij beschikbaar hadden</u>

12. Kwaliteitsindicator opdrachtgeverstevredenheid (Zie 12.b met hierin de aanpassingen + bijlage 'Verzoek AQI opdrachtgeverstevredenheid aan FIN')

a. Schematische weergave

Tevredenheid	Totaal		Sector
Opdrachtgevers	getal tot een decimaal achter de komma van de gemiddelde uitslag van antwoorden van deze groep respondenten (vertegenwoordigers van aandeelhouders, auditcommissies, raden van commissarissen of vergelijkbare organen) op alle twaalf vragen uitgedrukt, in een schaal van 1 (zeer ontevreden), 2 (ontevreden), 3 (niet (on)tevreden), 4 (tevreden) en 5 (zeer tevreden)		naam van de sector waartoe de organisatie van openbaar belang behoort
Hoger management	getal tot een decimaal achter de komma van de gemiddelde uitslag van antwoorden van deze groep respondenten (hoger management zoals CEO, CFO, controllers en hoofden financiële administratie en vergelijkbare leidinggevenden) op alle twaalf vragen, uitgedrukt in een schaal van 1 (zeer ontevreden), 2 (ontevreden), 3 (niet (on)tevreden), 4 (tevreden) en 5 (zeer tevreden)		naam van de sector waartoe de organisatie van openbaar belang behoort
Responsepercentage	Percentage controlecliënten dat heeft geantwoord op alle elf vragen van het totaal aantal controlecliënten		
Opdrachtgevers	Percentage vertegenwoordigers van aandeelhouders, auditcommissies, raden van commissarissen of		naam van de sector waartoe de organisatie van openbaar belang behoort

	vergelijkbare organen dat heeft geantwoord op alle elf vragen van het totaal aantal vertegenwoordigers van aandeelhouders, auditcommissies, raden van commissarissen of vergelijkbare organen dat is benaderd voor beantwoording van de vragen		
Hoger management	Percentage CEO's, CFO's, controllers en hoofden financiële administratie en vergelijkbare leidinggevenden dat heeft geantwoord op alle elf vragen van het totaal aantal CEO's, CFO's, controllers en hoofden financiële administratie en vergelijkbare leidinggevenden organen dat is benaderd voor beantwoording van de vragen		naam van de sector waartoe de organisatie van openbaar belang behoort

b. Lijst met stellingen (AQI is aangepast en door NBA vastgesteld, zie tevens bijlage 'Voorstel AQI opdrachtgeverstevredenheid aan FIN')

- ~~1. Er waren geen verrassingen omtrent het uitvoeren van de controlewerkzaamheden.~~
- ~~2. De externe accountant en het team hadden voldoende vaktechnische competenties om de aangeleverde informatie te beoordelen.~~
- ~~3. De externe accountant en het team hadden voldoende kennis om onze vragen te beantwoorden.~~
- ~~4. De externe accountant toonde zich voldoende betrokken bij de accountantscontrole.~~
- ~~5. De externe accountant en het team reageerden tijdig en voldoende uitgebreid op onze vragen.~~
- ~~6. De externe accountant en het team waren voldoende benaderbaar voor onze vragen.~~
- ~~7. De externe accountant en het team hadden een proactieve houding tijdens de accountantscontrole.~~
- ~~8. Het was duidelijk aan welke kwaliteitseisen de verstrekte informatie voor de controle moest voldoen.~~
- ~~9. De externe accountant en het team deelden tijdig de bevindingen en constatering gedurende de accountantscontrole.~~
- ~~10. Het voelde tijdens de accountantscontrole aan alsof het een noodzakelijk kwaad was.~~
- ~~11. Het voelde aan alsof de externe accountant en het team een accountantscontrole van hoge kwaliteit belangrijk vonden.~~
- ~~12. Als er zich vraagstukken voordeden tijdens de accountantscontrole, toonde de externe accountant en het team zich bereidwillig om deze te helpen oplossen.~~

NBA-opmerking: Voor de AQI op opdrachtgeverstevredenheid:

(Vertrekpunt is de bestaande concept vragen in het document van de KM)

Thema: Vakinhoudelijke competentie

- De externe accountant en het team hadden voldoende vaktechnische competenties om de aangeleverde informatie te beoordelen.

Thema: Communicatie en betrokkenheid

- De externe accountant toonde zich voldoende betrokken bij de accountantscontrole.
- De externe accountant en het team waren voldoende benaderbaar voor onze vragen.
- Het was duidelijk aan welke kwaliteitseisen de te verstrekken informatie voor de controle moest voldoen'

Thema: Kwaliteitseisen aan het werk

- De externe accountant en het team hechten veel waarde aan een accountantscontrole van hoge kwaliteit

Thema: Proces & verwachttingsmanagement

De externe accountant en het team deelden tijdig de bevindingen en constatering
gedurende de